

हेलम्बु गाउँपालिकाको आ.व २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम

स्थानीय सरकार

हेलम्बु गाउँपालिका

७७। | हे'लम्बु'सु'पु'ल'स्त्रे'लम्बु'सु'द'ल'।

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

हेलम्बु, सिन्धुपाल्चोक

हेलम्बु गाउँपालिका वडा नम्बर १ का वडाध्यक्ष एवम् यस गाउँपालिकाका आर्थिक विकास समितिका संयोजक श्री दावा ग्याल्जेन लामाले गाउँ सभामा प्रस्तुत गर्नु भएको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम

यस सभाका सभाध्यक्षज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, सभाका सदस्यज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, विषयगत शाखाका प्रमुख ज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरू, सुरक्षाकर्मी, पत्रकार तथा उपस्थित महानुभावहरू ।

हेलम्बु गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाको बैठकद्वारा स्वीकृत आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभामा पेश गर्न पाउँदा अत्यन्तै हर्षित भएको छु ।

हेलम्बु गाउँपालिकालाई सार्वजनिक सेवामा जनताको सहज पहुँच पुर्याई, कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्यजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै रैथाने बिउ बैंकको स्थापनाको साथै दिगो पूर्वाधारको निर्माण गरी सबैका लागि अनिवार्य, निःशुल्क शिक्षा उपलब्ध गर्दै छात्रवृत्ति लगायतका कार्यक्रममार्फत् उच्च शिक्षासम्म प्राविधिक शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित गर्दै गुणस्तरीय शिक्षाको विकास गरी सबै हेलम्बुबासीहरूको सहज र गुणस्तरीय स्वास्थ्यको सुनिश्चित गर्दै समृद्ध हेलम्बु र सुखी हेलम्बुबासीको महान सोच पूरा गरी हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, नमूना गाउँपालिकाको निर्माणमा गाउँपालिका केन्द्रित रहेको छ । गुणस्तरीय जनशक्तिको निर्माण गर्दै विविध क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना गर्दै हरेक क्षेत्रमा स्वतन्त्र र आत्मनिर्भर समृद्ध गाउँपालिका बनाउने लक्ष्य लिएका छौं । उक्त लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यहाँहरू समक्ष पेश गर्न चाहन्छु ।

गाउँ सभाका अध्यक्ष ज्यू,
गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरू,

१. पृष्ठभूमि :

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको उत्तर पश्चिम भेगमा अवस्थित यस हेलम्बु गाउँपालिका साविकको महाँकाल, इचोक, पाल्चोक, किउल र हेलम्बु गरी ५ वटा गा.वि.स. मिलाएर हेलम्बु गाउँपालिका गठन भएको हो । यस गाउँपालिकाको अधिकांश भू-भाग पहाड र सुन्दर डाँडापाखाले भरिएको छ भने यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल २८७.२६ वर्ग कि.मी रहेको छ । २०७८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७,४९७ रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा पाँचपोखरी थाडपाल गाउँपालिका, पश्चिममा नुवाकोटको दुप्चेस्वर गाउँपालिका र रसुवा जिल्ला, उत्तरमा पाँचपोखरी थाडपाल गाउँपालिका र रसुवा जिल्लाको गोसाईकुण्ड गाउँपालिका र दक्षिणमा मेलम्ची नगरपालिका रहेको छ । साथै यस गाउँपालिका समुन्द्र सतहबाट करिब ९०० मिटर उचाई देखि ६००० मिटरको उच्च भू-भागमा पर्दछ । हेलम्बु गाउँपालिका सुन्दर, शान्त, रमणीय जुगल हिमालको सन्निकट आमायाङ्ग्रीको काखमा अवस्थित रहेको छ । माथिल्लो भू-भागमा ह्योल्मो, तामाङ, गुरुङ लगायतका आदिवासी जनजाति र दलित समुदायहरूको बाहुल्यता रहेको र तल्लो बेसी भू-भागमा विशेष गरी खस, आर्य, नेवार र केही दशनामी र दलित समुदायको बसोबास रहेको छ ।

आमायाङ्ग्री, छयादिज्यो, मेलम्चीघ्याङ, तार्केघ्याङ, सेर्माथाङ, गुरु-रिन्पोन्छे, मिलारेपा, ककनी, कुटुम्साङ, गोल्लु भञ्ज्याङ, च्योमथली, घोप्टेघ्याङ (सेमेराङ्ग), थालागाङ, पाल्चोकी माई लगायतका महत्वपूर्ण स्थल, गुम्बा, माने, मन्दिर आदिको अवलोकन गर्दा त्यहाँ पुग्ने जो कोहीको मनै लोभ्याउने हुन्छ । यहाँका विभिन्न समुदायको अतिथि सत्कार, विशेष प्रकारको संस्कृति परम्परा आकर्षक प्राकृतिक सौन्दर्यता, स्वच्छ वातावरण र पर्यटकीय दृष्टिकोणले गर्दा यस क्षेत्र महत्वपूर्ण रही आएको छ ।

२. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमाका लागि अपनाईएको पद्धति

सात चरणको सहभागितामूलक गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा पद्धति तथा लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संघीयताको मर्म अनुरूप सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नागरिकको शासन प्रक्रियामा आधिकारिक रूपमा सहभागिता गराई विकेन्द्रीकरणको माध्यमबाट आफ्नो विकास आफै गर्न आन्तरिक स्रोत साधनको पहिचान र परिचालन गरी प्रत्येक गाउँ, टोल, बस्ती, वडास्तरीय भेला गराई विभिन्न स्थानीयवासी, बुद्धिजीवी, राजनीतिक दलहरु, विभिन्न संघ-संस्था लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरूसँगको सल्लाह सुझावको आधारमा योजना तर्जुमा समिति, एकीकृत योजना तर्जुमा समिति हुँदै समुदायको भावना र चाहना अनुरूप योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकीकरण गर्दै कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाको योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ ।

स्थानीय बासिन्दाको प्रत्यक्ष संलग्नता र सहयोगमा स्थानीय सरकारका प्रतिनिधीहरुले आवश्यक योजना पहिचान, प्राथमिकीकरण, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाएका कारण योजनाप्रति उपभोक्ताको अपनत्वको भावना विकास भई योजनाले दिगोपन समेत हासिल गर्न सक्ने भएकोले यसै प्रक्रियामार्फत नै सम्बृद्ध र देशकै नमुना गाउँपालिकाको रूपमा परिचित बनाउन सफल हुनेछौ भन्ने आशा राखिएको छ । यसबाट हामी सबै हेलम्बुबासीहरुमा गौरान्वित भएको महशुस भएको छ । यस महान कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी, कर्मचारी, बुद्धिजीवी, राजनैतिक दल लगायत सम्पूर्ण हेलम्बुबासीहरुलाई हृदय देखि धन्यवाद दिदै आगामी दिनहरुमा पनि यस्तै खालको साथ र सहयोगको अपेक्षा राखिएको छ ।

३. आयोजना प्राथमिकीकरणका क्षेत्रहरु:

नेपाल सरकारबाट स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बाट निर्देशित योजनाका प्राथमिकीकरणका आधार अनुरूप तयार गरी योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

- अनिवार्य तथा निःशुल्क गुणस्तरीय शिक्षा, प्राविधिक शिक्षा, शैक्षिक विकास तथा साक्षरता वृद्धि कार्यक्रम
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम
- पर्यटन प्रवर्द्धन तथा कला सांस्कृतिक संरक्षण कार्यक्रम
- कृषि सडक तथा पर्यटन मार्गको स्तरोन्नती कार्यक्रम
- कृषि उत्पादकत्व र बजारीकरण बढाउने कार्यक्रम
- भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- स्थानीयस्तरमा आर्थिक विकासको लागि सीपमूलक तथा रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम
- स्थानीय स्रोत-साधन तथा जनशक्ति परिचालन
- सामाजिक, राजनैतिक तथा आर्थिक हिसाबले पिछडिएको दलित, जनजाति, महिलाहरुलाई आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रम
- जलस्रोत, व्यापार व्यवसाय सुधार कार्यक्रम
- गैह्र सरकारी संस्थासँग समन्वय साझेदारी

४. आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम

सोच: “हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, नमुना गाउँपालिकाको निर्माण” भन्ने संकल्प राखिएको छ ।

लक्ष्य:

यस हेलम्बु गाउँपालिकामा आगामी वर्षहरूमा शिक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पूर्वाधार, कृषि, सडक, रोजगारको क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी यस गाउँपालिकाको समय सापेक्ष शैक्षिक सुधार, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, पर्यटन प्रवर्द्धन, रोजगारी सिर्जना र आयआर्जनमा वृद्धि गर्दै हेलम्बुलाई समृद्ध र समुन्नत बनाइने छ ।

५. उद्देश्यः

- सबै नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवामा सरल पहुँच बनाउनुका साथै स्वास्थ्य उपचारलाई निःशुल्क बनाउन विभिन्न कार्य गर्ने।
- हेलम्बु गाउँपालिकाको शिक्षालाई समय सापेक्ष, विश्व बजारको माग अनुसारको उच्च शिक्षामा प्राविधिक र सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिँदै शिक्षालाई गुणस्तरीय र निःशुल्क बनाइने।
- हेलम्बु हिमालयन ग्रेट ट्रेल लगायत पर्यटकीय स्थलहरूको विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
- जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, न्यूनीकरण र विपद् व्यवस्थापनका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने।
- Paperless Government/E-Governance को अवधारणा अनुरूप डिजिटल सेवा प्रवाह गर्ने कार्य पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने।
- रैथाने बिउ बैंक स्थापना, दुध तथा तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाई निकासी गर्ने।
- हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका मूल सडक, वैकल्पिक सडक र एक वडा एक सडकलाई कालोपत्रे गर्ने।
- स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रियस्तरमा बढी माग भएका सीपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी आत्मनिर्भर बनाउने।
- गाउँपालिकालाई खेलकुद हवको रूपमा विकास गरी साहसिक तथा High Altitude खेलमैदान र कवर्ड हल निर्माण तथा खेलाडीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने।

६. अपेक्षित उपलब्धी :

यस हेलम्बु गाउँपालिकाको आ.व. २०८३/८४ को बजेट तथा कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरूप तयार गरिएको छ, त्यसलाई सार्वजनिक, सामुदायिक तथा निजी क्षेत्रको सहकार्य र समन्वयबाट हासिल गर्न अधिकतम पहल गरिएको छ ।

७. वार्षिक बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अबलम्बन गरिएका प्रमुख आधारहरू :

- नेपालको संविधान
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- १६ औं आवधिक योजना
- गाउँपालिकाको आवधिक योजना
- दश वर्षे गाउँ शिक्षा योजना (२०८२-२०९१)
- हेलम्बु गाउँपालिकाको स्थानीय अनुकूलनसहितको एकीकृत कार्ययोजना
- जनसंख्या र भौगोलिक बनावट
- टोल बस्तीबाट माग भई आएका कार्यक्रमहरू
- वडास्तरबाट माग भई आएका कार्यक्रमहरू

- विषयगत समितिबाट सिफारिस भई आएका कार्यक्रमहरु
- जनगणनाको तथ्याङ्क, २०७८
- विभिन्न क्षेत्र तथा सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त सुझावहरु ।

८. बजेट तर्जुमाका आर्थिक आधारहरु :

- सङ्घीय सरकारबाट विनियोजित रकम
- प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने रकम
- राजस्व बाँडफाडबाट प्राप्त हुने रकम
- आन्तरिक स्रोतमार्फत संकलन हुने रकम
- विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दातृ संस्था, गैर सरकारी संघ-संस्थाबाट प्राप्त हुने सहयोग

९. प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरु :

हेलम्बु गाउँपालिकाको गाउँ सभामा आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को लक्ष्य, उद्देश्य, नीति एवम् रणनीतिहरुलाई मध्यनजर गरी नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ । योजनावद्ध विकास नै दिगो विकासको मुलभूत आधार भन्ने सैद्धान्तिक मान्यता अनुरूप आगामी आर्थिक वर्षका लागि गाउँपालिकाको प्रमुख नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ।

१. **दीर्घरोगीको साथमा हेलम्बु गाउँपालिका:** विगतका वर्षदेखि दीर्घरोगीहरुलाई निःशुल्क रुपमा उनीहरुले सेवन गरिरहेको औषधी उपचारवापतको खर्च उपलब्ध गराईएकोमा यस कार्यबाट दीर्घरोगीहरुले ठूलो राहत गरेको महशुस गरिरहेको सन्दर्भमा उक्त कार्यक्रमको प्रभावकारितालाई निरन्तरता दिदै दीर्घरोगीहरुले औषधी उपचारवापतको खर्च माग गर्दा निजको घरमा बाल विवाह नभएको स्वघोषणा, पालिकालाई तिर्नुपर्ने सबै प्रकारका करहरु चुक्ता गरिएको, गाउँपालिका भित्र कुनै व्यापार व्यवसाय गरेको भए व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण भएको, सरकारी अस्पतालबाट जारी भएको चिकित्सक पूर्जा, हेलम्बु गाउँपालिका भित्रको मातदाता परिचय-पत्र भएको हुनुपर्ने व्यवस्था गरी कार्यविधि अनुरूप यस कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसको लागि १ करोड बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।
२. **हेलम्बु गाउँपालिकाको कृषि रैथाने बिउविजन संरक्षणका लागि बिउ बैंक स्थापना :** देशको अर्थतन्त्रको मूल आधारका रुपमा रहेको कृषि क्षेत्रलाई मध्यनजर गरी हाइब्रिड बिउको उपयोगमा न्यूनीकरण गर्दै हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका लोपोन्मुख रैथाने बालीका बिउविजनहरु सङ्कलन, भण्डारण, उत्पादन, प्याकेजिङ तथा बिक्री वितरण गरी हेलम्बु गाउँपालिकालाई कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउदै स्थानीय कृषि रैथाने बिउविजन संरक्षणका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा बिउ बैंक स्थापना गरिने छ । यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कृषकहरुलाई उत्प्रेरित गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु ल्याइने छ ।
३. **कृषि, पशु तथा उद्यम विकासका प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम:** कृषि विकास कार्यक्रमहरुलाई सबलीकरण गर्नका लागि समुदाय तथा विद्यालयहरुमा किवि, स्याउ, सुन्तला, एभोकाडो, बुद्धचित्त, मौरीपालन लगायतका विविध प्रजातिका फलफूल उत्पादन गर्ने कार्यक्रमहरु बनाइने छ । साथै कृषक/कृषि उद्यमी समूह, आमा समूह, महिला, विद्यार्थी तथा युवा केन्द्रित कफि उत्पादन, आधुनिक व्यवसायिक प्रविधिमैत्रि पशुपन्छिपालन, स्थानीय रैथाने प्रविधिमा आधारित हस्तकला, व्यूटिसियन, इलेक्ट्रिसियन, प्लम्बर, बारिष्ठा, स्थानीय पर्यटक

- पथप्रदर्शक, सिलाईकटाई, जुता उत्पादन, आधुनिक सूचना प्रविधिमा आधारित रोजगार तथा सीपमूलक तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
४. **मत्स्य भूरा तथा पशुपन्छी उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम:** हेलम्बु गाउँपालिकालाई मत्स्यपालन, पशुपन्छीपालन, दुग्धजन्य, तरकारी तथा फलफूलमा आत्मनिर्भर गराउने उद्देश्यले कार्यविधि तयार गरी कृषकहरूलाई उत्पादनमा आधारित आवश्यक प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
  ५. **योग तथा मानसिक स्वास्थ्य शिक्षा, परामर्श तथा स्थानीय जडीबुटीको पहिचान :** हेलम्बु गाउँपालिकाका विद्यालयहरूमा योग तथा मानसिक स्वास्थ्य शिक्षा र परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । साथै हेलम्बुका स्थानीय रैथाने जडीबुटीहरूको पहिचान गरी त्यसको संरक्षण, संवर्द्धन तथा प्रशोधनका लागि स्थानीय जडीबुटीहरूको प्रोफाइल तयार गरिने छ ।
  ६. **हेलम्बुबाट सुरु भएको देशकै नमुना PNC Home Visit कार्यक्रम :** यस गाउँपालिकाले विगत देखि सञ्चालन गर्दै आएको PNC Home Visit कार्यक्रमको प्रभावकारिता बढ्दै गई संघीय सरकारले समेत हेलम्बु गाउँपालिकाले सुरु गरेको PNC Home Visit गत आर्थिक वर्ष देखि नै यस कार्यक्रमलाई देशैभरि नै सशर्त अनुदान कार्यक्रमका रूपमा सञ्चालनमा ल्याएको सन्दर्भमा यस कार्यक्रमको प्रभावकारिता महशुस भएको हुँदा PNC Home Visit वापत स्वास्थ्यकर्मीलाई हेलम्बु गाउँपालिकाले दिदै आएको प्रति PNC Home Visit वापत थप रु. पाँच सय रुपैयाँ दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
  ७. **संस्थागत सुत्केरी आमाहरूलाई थप प्रोत्साहन प्रसुती पोषण खर्च :** संघीय सरकारले संस्थागत सुत्केरी आमाहरूलाई यातायात खर्च वापत उपलब्ध गराउदै आएको रु. ३,०००/- मा हेलम्बु गाउँपालिकाको तर्फबाट यस गाउँपालिका तथा अन्य स्थानीय तहका नागरिकहरूले समेत यस गाउँपालिकामा संस्थागत सुत्केरी गरेवापत पोषण प्रोत्साहन स्वरूप रु. ३,०००/- थप गरी एकमुष्ट रु. ६,०००/- प्रसुती पोषण खर्च प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइएको छ ।
  ८. **सुत्केरी आमालाई रु. दश हजार प्रोत्साहन खर्च :** सुत्केरी आमा र बच्चा दुवैको गुणस्तरीय स्वास्थ्यको सुनिश्चितताका लागि संस्थागत सुत्केरी हुँदा गा.मा.जी.जी.टी. र लिभर फड्सन परीक्षण गरेर उक्त सुत्केरी आमाले धुम्रपान र मध्यपान सेवन नगरेको पाइएमा उक्त सुत्केरी आमालाई रु. दश हजार प्रोत्साहन खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
  ९. **हेलम्बु प्राथमिक अस्पतालमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा :** हेलम्बु गाउँपालिकाका सम्पूर्ण नागरिकहरूको गुणस्तरीय स्वास्थ्यलाई सुनिश्चित गर्दै यस गाउँपालिकाको हेलम्बु प्राथमिक अस्पतालमा आवश्यक मानवस्रोत तथा सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरेर पर्याप्त स्वास्थ्य सेवाहरू वृद्धि गरी नागरिकहरूलाई यसै आर्थिक वर्षमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने छ । साथै टेलिमेडिसिन/इ.एच.एम.आइ.एस. तथा सफ्टवेयरमार्फत् सेवा सुचारु गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
  १०. **निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा :** विगतका आर्थिक वर्षहरूमा हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण नागरिकहरूलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउँदै आएकोमा आगामी आर्थिक वर्षदेखि हेलम्बु प्राथमिक अस्पतालबाट स्वास्थ्य सेवा लिएमा अन्य स्थानीय तहका नागरिकहरूलाई समेत निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा दिइने छ । साथै बिरामी भएका नागरिकहरूलाई एम्बुलेन्स सेवा सम्बन्धी कार्यविधि अनुरूप हेलम्बु प्राथमिक अस्पतालमा उपचार गर्नका लागि प्रोत्साहन गरी उक्त अस्पतालबाट सेवा उपलब्ध गर्न नसकेका बिरामीहरूलाई मात्र अन्यत्र अस्पतालमा लैजाने व्यवस्था गरिने छ ।
  ११. **स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम:** यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू र शिक्षकहरूको रु. ६ लाख बराबरको म्यादी स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था आगामी आर्थिक वर्षबाट सुरु हुने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१२. **हेलम्बु ग्रामीण आँखा सेवा केन्द्र तथा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र:** आगामी आर्थिक वर्षबाट हेलम्बु गाउँपालिकामा ग्रामीण आँखा सेवा केन्द्र तथा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना गरी गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गरिने छ ।
१३. **मेलम्ची-हेलम्बु खानेपानीको २५ प्रतिशत लेवी :** हेलम्बु गाउँपालिका र सघीय सरकार खानेपानी मन्त्रालयसँग मिति २०८१/०६/२१ गते भएको सम्झौता अनुरूप हेलम्बु गाउँपालिकाको सडक लगायतका पूर्वाधारहरूको विकासका लागि बजेट समेत विनियोजित भएकोमा उक्त सम्झौता अनुरूप गर्नुपर्ने बाँकी थप कार्यक्रमहरू व्यवस्थापन गर्न हेलम्बु गाउँपालिकामा रहेको मुहानबाट काठमाडौँ उपत्यकामा लगी खानेपानी बिक्री वितरण गरेवापत बिक्री मूल्यको २५ प्रतिशत गाउँपालिकालाई उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा दुवै पक्ष बसी ३ महिना भित्र टुग्याउने भनी सहमति भएतापनि हालसम्म कुनै पनि प्रक्रिया अगाडी नबढेको हुनाले सो कार्यलाई छिटो भन्दा छिटो कानुन निर्माण गरी सहमति बमोजिम अब बर्खापश्चात काठमाडौँ उपत्यकामा पानी लानु पूर्व हेलम्बु गाउँपालिकालाई २५ प्रतिशत लेवी उपलब्ध गराउनको लागि यस गाउँ सभाबाट संघीय सरकारलाई कार्यान्वयन गराउन र सो सम्झौतामा उल्लेखित सम्पूर्ण बुँदाहरूलाई अक्षरस पालना गर्नका लागि विशेष पहल गरिने छ ।
१४. **जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम:** जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रममार्फत नसर्ने रोग, प्रशामक सेवा (प्यालिएटिभ केयर - निको हुन नसक्ने गम्भीर दीर्घ रोग लागेका बिरामीहरूको जीवनको गुणस्तर सुधार गर्न प्रदान गरिने एक विशेष उपचार पद्धति) तथा फरक क्षमता भएका नागरिकहरूलाई कम्तीमा मासिक एक पटक जनप्रतिनिधि तथा स्वास्थ्यकर्मीसहित घरभेट गरी स्वास्थ्य परीक्षण, परामर्श र उपचार सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था सञ्चालन गरिने छ । साथै टोल-टोलमा स्वास्थ्यकर्मीलाई परिचालन गरी प्रत्येक महिना आमा समूहमा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता अनुसार यस गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा जेष्ठ नागरिक पार्क निर्माण गरिने छ । यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका जेष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मान गर्दै उनीहरूसँग रहेको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई संरक्षण र नयाँ पिडिलाई हस्तान्तरणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । साथै ६० वर्ष उमेर पूरा भएका राष्ट्रिय महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूलाई नगद रु. ३० हजारसहित सम्मान सहित बिदाई गरिने छ ।
१५. **सुनौलो १००० दिने पोषण विशेष कार्यक्रम:** १००० दिने पोषण विशेष कार्यक्रम अन्तर्गत बालबालिकाको बौद्धिक विकास गर्भमा ३० प्रतिशत, जन्मेको एक वर्षभित्र थप २५ प्रतिशत र २ वर्षमा थप २५ प्रतिशत गरी ८० प्रतिशत बौद्धिक विकास भइसक्ने हुनाले सो अवधिलाई गाउँपालिकाले गर्भास्थादेखि बच्चा जन्मेको २ वर्षसम्म आफ्नो निगरानीमा राखी बौद्धिक विकासको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउन विशेष पहल गरिने छ । साथै गर्भवती र सुत्केरी अवस्थामा आवश्यक पर्ने क्याल्सियम, फोलिक एसिड लगायतका अन्य पोषणयुक्त खाद्यवस्तु गाउँपालिकाले निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिने छ । यसका लागि गाउँपालिकाले कार्यविधि तयार गरी प्रभावकारी तवरले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।
१६. **चिकित्सकीय दन्त सेवा कार्यक्रम:** हेलम्बु गाउँपालिकाका नागरिकहरूका लागि स्वास्थ्य सेवामा थप विस्तारको लागि विभिन्न संघ-संस्थासँग समन्वय गरी चिकित्सकीय दन्त सेवा साझेदारीमा सञ्चालन गरिने छ । यसका साथै नागरिकहरूको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गर्दै बृहत स्वास्थ्य शिविर अन्तर्गत AI X-ray Machine बाट सक्रिय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि सार्वजनिक संस्था, निजी क्षेत्र र गैर सरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच सरल र सहज बनाउन स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना, स्तरोन्नती साथै सरोकारवालासँग सहकार्य र समन्वय गरिने छ ।

१७. **बज्रगुरु दुङ्गुर कार्यक्रम तथा ऐतिहासिक, पर्यटकीय, धार्मिक, साँस्कृतिक सम्पदा संरक्षण, संवर्द्धन र उत्थान:** हेलम्बु गाउँपालिका ऐतिहासिक, पर्यटकीय, धार्मिक र साँस्कृतिक सम्पदाको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण र पुण्यभूमिका रुपमा प्रसिद्ध रहेकाले यहाँको गुम्बा, मठ, मन्दिर, चर्च, सार्वजनिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा उत्थानमा केन्द्रित भई कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै धार्मिक र साँस्कृतिक दृष्टिले हेलम्बु महत्वपूर्ण गन्तव्यका रुपमा प्रसिद्ध रहेकोले गत आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले महायज्ञ सञ्चालन गरिसकेको र आगामी आर्थिक वर्षमा बज्रगुरु दुङ्गुर कार्यक्रम सञ्चालन गरी हेलम्बुको साँस्कृतिक परम्पराको संरक्षण, संवर्द्धन र उत्थान गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । बज्रगुरु दुङ्गुर (बौद्ध धर्मको जिज्ञा परम्परामा) एक विशेष धार्मिक अनुष्ठान हो, जसको अर्थ दस करोड (१०० मिलियन) पटक मन्त्र जप गर्नु हो । विशेष गरी विश्व शान्ति, वातावरण संरक्षण, ब्रामण्डका सबै जीवित तथा मृतक प्राणीहरूको आत्म शान्ति र सम्पूर्ण दुःख निवारणका लागि गुरु रिन्पोछेको (पद्मसंभव) मन्त्र 'ॐ आः हूँ वज्र गुरु पद्म सिद्धि हूँ' लाई एक सय मिलियन पटक जप गरिन्छ ।
१८. **बृहत सडक सञ्जाल स्तरोन्नती तथा भौतिक विकास :** हेलम्बु गाउँपालिकाको सबै स्थानहरूको भौगोलिक अवस्थितिलाई मध्यनजर गर्दै हेलम्बुको सबै स्थानहरूमा सहज रुपमा आवतजावत गर्न सडक सञ्जालको विकास तथा स्तरोन्नतीको लागि बहुबर्षिय ठेक्का स्वीकृत गरी बृहत सडक सञ्जाल स्तरोन्नती तथा विस्तार गर्ने नीति कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
१९. **प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक वृद्धि :** गुणस्तरीय शिक्षा, सिकाइ उपलब्धिमा अभिवृद्धि तथा प्रभावकारी सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा विद्यालय तहको प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहने कुरालाई मध्यनजर गर्दै संघीय सरकारले चालु आर्थिक वर्षमा समेत प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीहरू (कार्यालय सहायक र कार्यालय सहयोगी) पारिश्रमिक वृद्धि नभएको सन्दर्भमा निजहरूको मनोबल उच्च बनाई कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउनका लागि हाल खाइ पाइरहेको पारिश्रमिकमा प्रति महिना थप रु दुई हजारका दरले पारिश्रमिक वृद्धिको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ । साथै सबै प्रकारका करार शिक्षक, कर्मचारी तथा खेल प्रशिक्षकहरूलाई गाउँपालिकाबाट चाडपर्व तथा पोसाक खर्च उपलब्ध गराउनुको साथै प्रधानाध्यापकहरूलाई मासिक रुपमा दिदै आएको प्रोत्साहन रकम माध्यमिक तहलाई रु दुई हजार र आधारभूत तहलाई पन्ध्र सय रुपैयाँ निरन्तरता दिइने छ ।
२०. **प्रति विद्यार्थी लागतमा आधारित विद्यालयलाई एकमुष्ट अनुदान :** अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको सुनिश्चितता, गाउँ शिक्षा योजना तथा विद्यालय सुधार योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, शिक्षण सिकाइ गरी गुणस्तरीय शिक्षा तथा सिकाइ उपलब्धिमा अभिवृद्धि गर्न विद्यालयहरूलाई आवश्यकतामा आधारित कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न यस गाउँपालिकाको विद्यालय व्यवस्थापन अनुदान कार्यविधि, २०८२ अनुसार खर्च र कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने गरी विद्यालयहरूलाई प्रति विद्यार्थी सङ्ख्या (लागत) का आधारमा अधिकतम रु सात लाख रुपैयाँका दरले हुन आउने रकम प्रत्येक विद्यालयहरूलाई एकमुष्ट अनुदान रकम उपलब्ध गराइने छ ।
२१. **विद्यालय समायोजन, दरबन्दी मिलान, प्रोत्साहन रकम तथा शिक्षक सरुवा :** एकीकृत विद्यालयको अवधारणा विकासका लागि विद्यार्थी सङ्ख्या, भौगोलिक अवस्थिति र विषय शिक्षकको आधारमा गाउँपालिकाले कार्यविधि बनाई विद्यालय समायोजन तथा दरबन्दी मिलान गर्नेछ । हाल गाउँपालिकाबाट विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क सञ्चालनमा ल्याएको विद्यालय बसलाई आवश्यकता अनुसार प्रभावकारी तवरले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने छ । लगातार दुई वर्षसम्म ९० प्रतिशत भन्दा कम विद्यार्थी उत्तीर्ण गरेका शिक्षकहरूलाई गाउँपालिकाले कार्यविधि तयार गरी फरक विद्यालयमा सरुवा गरिने छ । साथै माध्यमिक

तहमा कम शिक्षक दरबन्दी भएका कारण आधारभूत तहमा नियुक्ति भई माध्यमिक तहमा दैनिक कम्तीमा दुई पिरियड पढाउने शिक्षकहरूलाई प्रति महिना रु तीन हजारका दरले हुन आउने प्रोत्साहन रकम वार्षिक परीक्षाको नतिजापश्चात एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिने छ । साथै सो प्रोत्साहन रकम पाउने शिक्षकहरूले आफूले पढाएको सबै विषयमा न्यूनतम ८० प्रतिशत विद्यार्थी उत्तिर्ण गराउनु पर्नेछ । साथै कक्षा १० र १२ मा ४ जी.पी.ए. ल्याएका विद्यार्थीहरूलाई प्रति विद्यार्थी एक लाख रुपैयाँ पुरस्कार सहित सम्मान गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

२२. वि.सं. २०६३ पछि जन्मेका विद्यालय उमेर समूहका विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरूको बृहत खोज अभियान: यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा प्रवर्द्धन गर्नका लागि विद्यालयमा खर्च हुने बिजुली बत्ति, त्रैमासिक तथा वार्षिक परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, खेलकुद सामग्री, साँस्कृतिक पोसाक खरिद, लेखा परीक्षण, सामान्य मर्मत सम्भार लगायतका कार्य गर्न लागि विद्यार्थीहरूबाट कुनै पनि किसिमको शुल्क नलिने गरी विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णय र सम्बन्धित वडाको वडा शिक्षा समितिको निर्णय अनुसार खर्च गर्ने गरी विद्यालयहरूलाई विद्यालय व्यवस्थापन अनुदान कार्यविधि, २०८२ अनुसार एकमुष्ट अनुदान रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा १९ को उपदफा (१) मा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सम्पूर्ण नागरिकले आधारभूत शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने प्रयोजनका लागि सम्वत् २०८५ साल वैशाख १ गतेपछि आधारभूत शिक्षा प्राप्त नगरेको व्यक्ति देहायको कुनै अवसर प्राप्त गर्न योग्य मानिने छैन भन्ने व्यवस्था रहेको छ । जसमा (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको कुनै पनि सरकारी सेवामा वा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व, अनुदान वा नियन्त्रणमा रहेको कुनै संस्थाको सेवामा प्रवेश गर्न वा कुनै पनि सरकारी, गैरसरकारी वा निजी क्षेत्रमा स्थापित कुनै पनि संस्थामा कुनै पनि पदमा निर्वाचित, नियुक्ति वा मनोनयन हुन वा कुनै रोजगारी प्राप्त गर्न, (ख) कुनै पनि कम्पनी, फर्म, सहकारी संस्था वा गैरसरकारी संस्थाको संस्थापन गर्न वा त्यस्तो कम्पनी फर्म वा संस्थाको संस्थापक सेयरधनी, सञ्चालक वा सदस्य वा कुनै पदाधिकारी हुन भन्ने व्यवस्था भए अनुसार वि.सं. २०८५ सम्ममा तोकिएको उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरूलाई आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क हुने सुनिश्चितताका लागि आवश्यक पहल गरिने छ । साथै विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाको मूल प्रवाहीकरणमा ल्याउन आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह गत आर्थिक वर्षमा घोषणा भइसकेकाले त्यसलाई प्रभावकारी तवरले कार्यान्वयन गरिने छ ।

२३. नतिजामा आधारित अनुदान : यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूलाई नतिजामा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिने छ । माध्यमिक शिक्षा परीक्षामा शत प्रतिशत ल्याउने विद्यालयलाई प्रति विद्यालय एक लाख रुपैयाँ र ७० प्रतिशत भन्दा बढी नतिजा ल्याउने विद्यालयलाई प्रति विद्यालय ५० हजार अनुदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२४. मोडल स्कुलमा छात्रबास तथा प्राविधिक शिक्षा : अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा प्रवर्द्धन गरी सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितताका लागि यस गाउँपालिकाको हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुल, हेलम्बु-६ स्थित विद्यालयको छात्रबासमा बसी साधारण, प्राविधिक (सिभिल इन्जिनियरिङ र कम्प्युटर इन्जिनियरिङ) विषयमा अध्ययनरत सबै विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क छात्रबास तथा खानाको व्यवस्था गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिने छ । साथै उक्त विद्यालयमा गाउँपालिका अनुदानबाट सञ्चालनमा ल्याएको कक्षा ९-१२ को कम्प्युटर इन्जिनियरिङ विषय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिका अनुदानमा तीन जना प्रशिक्षकहरूलाई आवश्यक पर्ने पारिश्रमिक विद्यालयलाई उपलब्ध गराइने छ ।

२५. **वातावरण संरक्षण तथा विपद न्यूनीकरण कोष :** हेलम्बु गाउँपालिका बहुप्रकोप जोखिमको हिसाबले उच्च रहेको पालिका हो। विपदको क्षतिलाई रोक्नको लागि समुदाय तथा पालिकाको क्षमताको विकास गर्दै पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरू, अल्पीकरण, न्यूनीकरण, नदी नियन्त्रण, ग्याविन बाल, बायोईन्जिनियरिड, जैविक तटबन्ध आदि कार्यान्वयनका साथै विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत अध्ययन अनुसन्धान, जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि र भौतिक निर्माणका आवश्यक कार्यहरू गरिने छ । स्थानीय आपतकालीन सञ्चालन केन्द्रको प्रभावकारी सञ्चालन, बहुप्रकोपको पूर्वतयारी र विपदको प्रतिकार्यका लागि गाउँपालिकामा स्थापित आपतकालीन सञ्चालन केन्द्रलाई स्रोत र साधन सम्पन्न बनाई प्रभावकारिताका लागि कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । हेलम्बु गाउँपालिका बाढी तथा पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । बाढी र पहिरोको पूर्वसूचना प्रणाली विकासको चरणमा रहेको र अगामी दिनहरूमा उक्त प्रणालीलाई आपतकालीन सञ्चालन केन्द्रमार्फत सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । जसका लागि प्राविधिक सहयोग गर्ने संघ-संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्दै गाउँपालिकाले नेपालकै उच्च स्थानमा जलवायु सूचना मापन केन्द्र स्थापना गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ ।
२६. **हेलम्बु हिमालयन ग्रेटट्रेल (षडाक्षरी धर्मचक्र परखाल):** हेलम्बु गाउँपालिकामा निर्माणाधीन रहेको हेलम्बु हिमालयन ग्रेटट्रेल (षडाक्षरी धर्मचक्र परखाल) निर्माण कार्यलाई निरन्तरा दिदै चालु आर्थिक वर्षमा बागमती प्रदेश सरकारद्वारा १२ करोडको बोलपत्र स्वीकृत भएकोमा आगामी दिनमा संघ, प्रदेश र हेलम्बु गाउँपालिकाको संयुक्त लगानीमा निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै लगिने छ र यस हेलम्बु हिमालयन ग्रेटट्रेल सम्पन्न गर्न सकेमा हेलम्बु लगायत देशकै पर्यटन प्रवर्द्धनमा ठूलो टेवा पुग्ने अपेक्षा राखिएको छ।
२७. **प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा जोड:** गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने अभियानलाई सफल बनाउनको लागि उपयुक्त विश्वविद्यालय र हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुलसँग साझेदारीमा विद्यालय सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि इच्छुक फाउण्डेशन र संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय गरी हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुललाई गाउँपालिका भित्रको शैक्षिक स्रोत केन्द्रको रूपमा विकास गरी प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षालाई प्राथमिकता दिई पहुँचमा वृद्धि गर्दै हाल उक्त विद्यालयमा प्राविधिक धारमा सिभिल इन्जिनियरिड (कक्षा ९-१२) र कम्प्युटर इन्जिनियरिड (कक्षा ९-१२) पनि अध्ययन गर्ने व्यवस्था गरिएकोमा प्राविधिक शिक्षालाई प्राथमिकता दिई त्यसको प्रभावकारिताको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा लिइरहेका विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिकाको विविध योजनाहरूमा समावेश गरी परियोजना कार्य तथा इन्टर्नसिप गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै आगामी आर्थिक वर्षमा हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुलमा प्राविधिक धारमा स्नातक तह सञ्चालन गर्नको लागि विशेष पहल गरिनेछ । साथै कक्षा १२ पछि प्राविधिक शिक्षामा उच्च शिक्षाको सुनिश्चित गर्नका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराई दक्ष जनशक्ति विकासमा जोड दिइने छ । शैक्षिक व्यवस्थापन कार्यलाई व्यवस्थित बनाई आवासीय सुविधासहितको गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नको लागि कमजोर आर्थिक अवस्था भएका विद्यार्थीहरूको लागि निःशुल्क आवासीय छात्रवासको व्यवस्था मिलाईदै आएकोमा त्यस कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा विद्यालयलाई आवश्यक पर्ने थप भौतिक पूर्वाधार व्यवस्था गरी पठनपाठन कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाईदै लगिने छ।
२८. **एकीकृत सिकाई केन्द्र र मेलम्ची भ्याली क्याम्पस सञ्चालन तथा व्यवस्थापन:** हेलम्बु गाउँपालिकामा माध्यमिक तहसम्म अध्ययन पछि उच्च शिक्षा हासिल गर्न राजधानी लगायतका विभिन्न स्थानमा गएर अध्ययन गर्नुपर्ने बाध्यकारी अवस्थाको साथसाथै अध्ययनको लागि लाखौं खर्च गर्नुपर्ने हुँदा न्यून मध्यम वर्गीय परिवारले उच्च शिक्षा हासिल गर्न नसक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी हरेक विद्यार्थीको शिक्षाको हकलाई सुनिश्चित गर्दै एकीकृत सिकाई केन्द्रमा विद्यार्थी संख्या बढ्दै गईरहेको र सिकाइ उपलब्धीमा समेत वृद्धि हुँदै गएको

- अवस्थालाई विश्लेषण गर्दै समग्र शैक्षिक विकासको लागि शिक्षालाई गुणस्तरीय, प्रभावकारी र उपलब्धिमूलक बनाउने हेतुले विद्यार्थीको रुचि र चाहना अनुरूपको विषयहरूसहितको दक्ष विषयगत शिक्षकहरु लगायतका एकीकृत सिकाई केन्द्रमा आवश्यक पर्ने थप पूर्वाधार, स्रोत-साधन तथा विद्यार्थीहरुलाई विद्यालय पोसाकको व्यवस्था गरी गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिईनेछ । यसका लागि रु. ४० लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
२९. **आधारभूत तहको शैक्षिक सुधारको लागि स्वयमसेवक शिक्षक (Volunteer Teacher) तथा म्यादी शिक्षक:** यस हेलम्बु गाउँपालिकाको सामुदायिक विद्यालयहरुमा तहगत र विषयगत शिक्षकहरुको अभावलाई परिपूर्ति गर्दै सिकाइ उपलब्धी र शिक्षाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्नका लागि एकीकृत सिकाई केन्द्र र मेलम्ची भ्याली क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न सामुदायिक विद्यालयहरुमा अभ्यास शिक्षण तथा इन्टर्नसिप गर्न शिक्षण स्वयमसेवक परिचालन कार्यविधि, २०८१ बमोजिम निश्चित पारिश्रमिकसहित स्वयमसेवक शिक्षक (Volunteer Teacher) को व्यवस्था गरिनेछ । साथै शिक्षिका सुत्केरी हुँदा तथा शिक्षक सुत्केरी स्याहार बिदामा बस्दा विद्यार्थीहरुको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा प्रत्यक्ष असर पर्ने भएकोले त्यसलाई मध्यनजर गर्दै विद्यालयमा शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापलाई निरन्तरता दिन म्यादी शिक्षकको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३०. **विद्यार्थीहरुलाई प्राविधिक तथा सीपमूलक तालिम:** विद्यार्थीहरुलाई समयको माग अनुरूप सूचना प्रविधि, इन्जिनियरिङ लगायतका क्षेत्रमा प्राविधिक तथा सीपमूलक प्राविधिक ज्ञानको अभिवृद्धि गर्नको लागि विद्यालयमा अतिरिक्त समयको सदुपयोग गरी समय अनुकुल भौतिक तथा अनलाइनमा आधारित तालिमहरु सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी विद्यार्थीहरुमा गरेर सिक्ने प्रयोगात्मक तथा व्यावहारिक सीपहरुको विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ । साथै विद्यार्थीहरुलाई समय समयमा सम्बन्धित विषय क्षेत्रका गेष्ट लेक्चररहरुमार्फत् भौतिक तथा अनलाइनमा आधारित विषयगत ज्ञान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३१. **बालबालिकामार्फत् जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा बाल विवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम :** जलवायु परिवर्तनको जोखिमको हिसाबले नेपाल उच्च जोखिममा रहेको र देशकै राजधानीको खानेपानीको मूहान रहेको हेलम्बु गाउँपालिकाको माथिल्लो भेगहरुमा रहेको हिमनदीहरु (Glacier) पग्लने क्रम जारी रहेको हुनाले यस कुरालाई मध्यनजर गर्दै विद्यालय तहबाटै अनुकुलन तथा सचेतनाका लागि प्रत्येक विद्यालयहरुमा विद्यार्थीहरुको अग्रसरतामा एक समिति गठन गरी जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्य र बाल विवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि प्रत्येक माध्यमिक विद्यालयहरुमा विद्यार्थीहरुलाई कार्यक्रम सञ्चालन गरेको आधारमा गाउँपालिकाबाट आवश्यक रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ । साथै उक्त कार्यका लागि यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित संघ-संस्थाहरुलाई लागत साझेदारीमा बालबालिकाहरुको अग्रसरतामा जलवायु परिवर्तन तथा बाल विवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३२. **रासायनिक मल ढुवानीमा अनुदान:** यस गाउँपालिकाले कृषकहरुको लागि रासायनिक मलमा अनुदान दिई कृषि सामाग्री कम्पनी लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङकै मूल्यमा प्राप्त गर्ने गरी हालको इन्धनमा भएको मूल्य वृद्धिलाई समेत मध्यनजर गरी थप अनुदानसहित यस गाउँपालिकाको तल्लो भेगको किसानहरुलाई प्रति बोरा रु. ३१० का दरले र माथिल्लो भेगका किसानहरुलाई प्रति बोरा रु. ३६० अनुदानमा रासायनिक मल उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिदै यसबाट किसानहरुलाई मलको सहज उपलब्धता गरी प्रत्येक घरमा मलको अनुदान पुग्ने वातावरण सिर्जना भई यसबाट किसानहरुलाई कृषि उत्पादनमार्फत् लाभान्वित हुने अपेक्षासहित उक्त कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । यसका लागि २२ लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । सकेसम्म कृषकहरुलाई अर्गनिक मल उपयोग गर्नका लागि प्रोत्साहन गर्ने गरी बिस्तारै रासायनिक मलको प्रयोगमा न्यूनीकरण गर्दै लगिने छ । साथै अर्गनिक मलको ढुवानीमा समेत आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिने छ । विउँ

- पूँजि लिएर फिर्ता नगरेका सहकारीहरूलाई मलमा प्राप्त हुने ढुवानीवापतको अनुदान रकम नपाउने व्यवस्था गरिने छ ।
३३. **डिजिटलमय हेलम्बु** : यस गाउँपालिकाका मातहतका कार्यालय, निकाय, स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक विद्यालयहरूमा सेवा प्रवाहलाई सहज, सरल र पहुँचयोग्य बनाउन डिजिटल प्रविधिमा जोड दिइ सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ । साथै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्तदुरुस्त, सेवाग्राहीमैत्री बनाई सुशासन कायम गर्नका लागि सबै वडा कार्यालयहरूबाट सम्बन्धित वडाको विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकीहरूलाई निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास तथा व्यवस्थापन गरिने छ । सोका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
३४. **स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा/कार्ययोजना** : सबै क्षेत्र तथा गाउँबस्तीमा पुगी विपद् तथा जोखिमको पहिचान गरी उक्त विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा अनुकूलनको लागि कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन, उर्जा, पूर्वाधार आदि समेटी आवश्यक जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
३५. **सञ्चारकर्मीलाई रु तीन लाखको औषधी उपचार** : पत्रकारिताको संस्थागत विकास, स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूको प्रवर्द्धन र सञ्चारकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न समन्वय र सहकार्य गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । साथै सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको दीगो प्रवर्द्धन, व्यवस्थापन, मर्यादित र व्यावसायिक पत्रकारिताको विकास तथा सूचनाको हकको कार्यान्वयन गर्दै प्रविधिमैत्री तालिम आयोजना गरिने छ । सिन्धुपाल्चोक जिल्ला नै विपद्को जोखिममा रहेको र हेलम्बु गाउँपालिका झन् अति संवेदनशील रहेको छ । यस विषयलाई मध्यनजर गर्दै हेलम्बुमा विपद्, जलवायु लगायका विषयमा स्थलगत खोज रिपोर्टिङको क्रममा घाइते वा अड्गभड्ग भएमा विपद् पत्रकारलाई सुरक्षित र प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले प्रति पत्रकार रु ३ लाखसम्म औषधी उपचार खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३६. **सम्भोटा र संस्कृत लगायतका भाषा संरक्षण तथा प्रवर्द्धन**: हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न जातजाति, भाषाभाषी, धर्म, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि विशेष जोड दिइनेछ । साथै हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूमा सञ्चालन भइरहेको सम्भोटा र संस्कृत भाषाको शिक्षण सिकाइलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित तवरले सञ्चालन गरिनेछ । यसका लागि रु. ५४ लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । धार्मिक गुरुहरू तथा संघ-संस्थाहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरी सम्भोटा तथा संस्कृत भाषा संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाइने छ । आधारभूत तहमा शिक्षण सिकाइ हुँदै आएको स्थानीय विषय (हाम्पो हेलम्बु) लाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिने छ ।
३७. **शिक्षक तथा कर्मचारी सुरक्षा कोष/कल्याणकारी कोष/अस्थायी अवकाश कोष**: गत आर्थिक वर्षहरूमा सञ्चालनमा ल्याइएको अस्थायी, करार, राहत शिक्षक तथा कर्मचारी कोषको प्रभावकारितालाई मध्यनजर गर्दै यस गाउँपालिकाको "अस्थायी, करार, अनुदान, राहत शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारी अवकाश प्रोत्साहन कार्यविधि, २०८१" बमोजिम समयानुकूल अस्थायी शिक्षक तथा कर्मचारीहरूका लागि अवकाश कोषको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ । शिक्षक तथा कर्मचारी सुरक्षा कोष/ कल्याणकारी कोष/अस्थायी अवकाश कोषलाई शिक्षक तथा गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण अस्थायी तथा करारका कर्मचारीहरू समेतको लागि निरन्तरता गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
३८. **हिमालयन हेलम्बु हाइ अल्टिच्यूड खुला म्याराथन** : हेलम्बु गाउँपालिकाको प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सौन्दर्यता तथा पर्यटन प्रवर्द्धनलाई मध्यनजर गर्दै हिमालयन हेलम्बु हाइ अल्टिच्यूड खुला म्याराथन प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने छ । हेलम्बुलाई खेलकुद हवको रूपमा विकास गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्षलाई खेलकुद वर्षका रूपमा 'हेलम्बु खेलकुद महोत्सव २०८३' सञ्चालन गरिने छ ।

३९. **पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि हाई अल्टिच्युट खेलकुद तथा High Altitude Sports Training Centre** : हेलम्बु गाउँपालिका पर्यटकीय दृष्टिकोणले अथाह सम्भावना बोकेको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकालाई धार्मिक, प्राकृतिक, सांस्कृतिक हिसाबले धनी मानिन्छ । विश्वमा High Altitude Sports Training Centre करिब २७०० मिटरको हाराहारीमा अवस्थित रहेको पाईएको छ तर हेलम्बु गाउँपालिकामा २५०० देखि ३००० मिटर सम्मको भू-भागमा सञ्चालन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको हुँदा विश्वको उष्ण राष्ट्रका खेलाडीहरूको लागि काठमाडौँबाट नजिक रहेको यस तालिम केन्द्रमा ल्याई यहाँको चिसो वातावरणमा प्रशिक्षण लिन प्रोत्साहन गर्न र सो कार्यबाट हेलम्बु गाउँपालिकाको पर्यटन प्रवर्द्धन तथा स्थानीयस्तरमा नै रोजगारी सृजना गरी स्थानीय बासिन्दाको आय आर्जनमा समेत उल्लेखनीय वृद्धि ल्याउनको लागि यहाँको उच्च हिमाली क्षेत्रमा High Altitude Sports Training Centre सञ्चालनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । ढुङ्गेमा क्रिकेट मैदान तथा सेमराडमा क्वार्टर हलको निर्माण गर्ने कार्य भैइरहेको र सोका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा समेत आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । साथै विद्यालय तहदेखि नै खेलकुदप्रति आकर्षित गर्नका लागि विविध खेल विधाका खेल प्रशिक्षकको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिई गाउँपालिकाको विविध स्थानहरूमा खेल मैदान निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने छ । साथै खेलकुद प्रतियोगितामा खेलाडी घाइते भएमा गाउँपालिकाबाट उपचार गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
४०. **युवालाई सरकारी सेवामा आकर्षित**: युवाहरूलाई सरकारी सेवामा प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरी लोक सेवा आयोग, शिक्षक सेवा आयोग, बैङ्किङ्ग, सुरक्षा निकाय, संस्थान आदि जस्ता सरकारी सेवामा स्थायी सेवा प्रवेश गर्न युवाहरूलाई यस गाउँपालिकाले "लोक सेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोग तयारी कक्षा सञ्चालन निर्देशिका, २०८१" बमोजिम तयारी कक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा स्थायी नियुक्ति भई सरकारी सेवामा प्रवेश गरेका गाउँपालिका भित्रका युवाहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४१. **देशकै राजधानीको खानेपानीको मूहान सफा राख्ने हामी सबैको दायित्व हो** : हेलम्बु गाउँपालिका देशकै राजधानीको खानेपानीको मूहान तथा पर्यटकीय क्षेत्रका रूपमा प्रसिद्ध रहेकोले फोहोरमैलाले मानव, जलवायु परिवर्तन, खानेपानीको मूहान समेत प्रदुषित भई वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने भएकोले यस गाउँपालिकाबाट निस्केका फोहोरमैलाहरूको व्यवस्थापनको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा फोहोरमैला व्यवस्थापनको गुरुयोजना तयार गरी सम्बन्धित विषय विज्ञमार्फत् स्थलगत अवलोकन र अध्ययन गरी फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र सञ्चालन गरी स्वच्छ, सुन्दर र हराभरा बनाइनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ । साथै संघीय र प्रदेश सरकार, उपत्यका भित्रका स्थानीय सरकारहरू र अन्य संघ-संस्थाहरूसँग आवश्यक सहकार्य र समन्वय गरिने छ ।
४२. **विद्यालयमा किचेन गार्डेन, हरित विद्यालय निर्माण तथा दिवा खाजा कार्यक्रम** : विद्यार्थीहरूको अतिरिक्त समयमा विद्यालयमा रहेको किचेन गार्डेनमा प्रयोगात्मक क्रियाकलापमा सहभागी गराई त्यस कार्यलाई विद्यार्थीको मूल्याङ्कनमा समेत जोड दिइने छ । साथै आगामी आर्थिक वर्षबाट हेलम्बु गाउँपालिकाका सम्पूर्ण विद्यालयहरूका किचेन गार्डेनको पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याई विद्यालय परिसर भित्र हरियो तरकारीहरू उत्पादन गरी विद्यालयमा ताजा र पोषणयुक्त दिवा खाजा खुवाउनुको साथै कक्षा ६ देखि १२ सम्मका विद्यार्थीहरूको दिवा खाजा कार्यक्रम समेतलाई निरन्तरता दिइने छ । सोका लागि रु. ३६ लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
४३. **संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय तथा साझेदारीमा कार्यक्रम** : यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित संघ-संस्थाहरूसँग साझेदारी गरी एकद्वार प्रणालीमार्फत् संघ-संस्थाहरूलाई गाउँपालिकाले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप साझेदारीमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।

४४. **विद्यार्थी छात्रवृत्ति कार्यक्रम:** हेलम्बु गाउँपालिकामा स्थायी बसोबास गरी स्वदेशमा नै एम.बी.बी.एस. अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरूको मनोबल उच्च राख्न र गाउँपालिका भित्रबाट दक्ष चिकित्सक उत्पादन गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याउन छात्रवृत्ति कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८ बमोजिम छात्रवृत्ति प्रदान गरिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिकामा अध्ययन हुने विषयहरू हेलम्बुकै विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्न र गाउँपालिका भित्र अध्ययन नहुने विषयको लागि मात्र उच्च शिक्षामा अध्ययनको लागि मात्र प्राविधिक, जेहेन्दार, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ । साथै छात्रवृत्ति प्राप्त गरेर अध्ययन पूरा गरेपछि कम्तिमा एक वर्ष हेलम्बु गाउँपालिकाका भित्र अनिवार्य सेवा गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ । यसका लागि रु. २० लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
४५. **जलवायु न्याय:** जलवायु न्याय पृथ्वीमा रहेको अनेकन प्राकृतिक श्रोतहरूको प्रयोग विश्वका सबै राष्ट्रहरूले आ-आफ्नो क्षमता अनुसार गरिरहेको अवस्था छ । श्रोतहरूको प्रयोगमा व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको बिचमा ठूलो असमानता रहेको छ। शक्ति राष्ट्रहरूले गरेको श्रोतको अत्याधिक दोहनका कारण प्रदुषण तथा विभिन्न विनासहरू हुँदै आएको छ जसको असर विश्वव्यापी रहेको देखिन्छ । यसको मारमा परेको हाम्रो जस्तो सानो देश नेपालले विगतका केही समय देखि अनाहकमा जलवायु परिवर्तनको मार खेपिरहनुपरेको छ । त्यसमा पनि जलवायु परिवर्तनको असरका कारण हेलम्बुले विभिन्न समस्याहरूको सामना गरिरहनु परेको छ । प्राकृतिक श्रोतको अत्याधिक प्रयोग र जलवायु परिवर्तन हुनुमा यहाँको भूमिका नगण्य रहेको छ । आफ्नो जीविकाको लागि प्राकृतिक श्रोतमा निर्भर रहने यहाँको मानिसहरू जलवायु प्रकोपबाट सबै भन्दा धेरै प्रभावित रहेको छ । त्यसैले त्यसको क्षतिपूर्ति स्वरूप बाह्य निकायबाट वित्तीय सहयोगको अपेक्षा गाउँपालिकाले गरेको छ । यस्ता जलवायु वित्तको रूपमा सहयोग लिन र त्यसलाई यस क्षेत्रको विकासमा खर्च गर्नको लागि जलवायु न्याय योजना आवश्यक रहेको छ । यस हेलम्बु गाउँपालिकाले जलवायु न्याय योजना तयार पारी बाह्य निकायहरूसँग सहयोग प्राप्तिको कदम अगाडी बढाइनेछ । जलवायु परिवर्तनको कारणले हिमालहरूमा हिँउ नभएकाले त्यस क्षेत्रका चराचुरुङ्गी, जिवजन्तु र वनस्पति लोप हुँदै गईरहेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै जैविक विविधताको संरक्षण गर्न गत आर्थिक वर्ष देखि सुरुवात गरिएको हिमाली क्षेत्रमा हिँउ जमाउने कार्यक्रमको प्रतिवेदनका सुझावलाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेको साना खोल्सा, मुख्य मुहान, प्राकृतिक रूपमा भएको पोखरीहरू पुर्नै गएको हुनाले सम्पूर्ण खोल्सा र मुहानहरूलाई पूनः पूर्ववत रूपमा ल्याई जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्नको लागि यस गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न खोल्सा, नदीनाला र सम्भाव्य स्थानमा पोखरी निर्माण गर्नको लागि विभिन्न दातृ निकाय तथा संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय गरी विशेष पहल गरिने छ । जलवायु परिवर्तन तथा विपदसम्बन्धी विषयलाई स्थानीय पाठ्यक्रममा समावेश गरी विपदको दृष्टिकोणले जोखिमपूर्ण यस गाउँपालिकामा अध्ययनरत् बालबालिकाहरूलाई जलवायु परिवर्तनको प्रभाव तथा न्यूनीकरणको बारेमा ज्ञान र सीप दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४६. **हेलम्बु गाउँपालिकामा प्लास्टिक निरुत्साहित, सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा तामाका भाडाहरू प्रयोग:** प्लास्टिकजन्य भाडाहरू स्वास्थ्यको लागि हानिकारक हुने भएको कुरा विदितै छ । प्लास्टिकजन्य पदार्थलाई निरुत्साहित गर्न गाउँपालिका मातहतका सम्पूर्ण कार्यालयहरू तथा शाखाहरूमा अनिवार्य रूपमा तामाका भाडाहरू प्रयोगमा जोड दिइनेछ । साथै संघ-संस्थाहरू समेतलाई यस कार्यक्रममा सहभागी गराउने व्यवस्था गरिने छ ।
४७. **रैथाने बाली संरक्षण तथा ब्राण्डिङ:** "कोदोको परिकार, स्वास्थ्यको सुरक्षा आमदानीको आधार" भन्ने मूल नाराका साथ हेलम्बु गाउँपालिकाको स्थानीय एवम् रैथाने बाली कोदो खेतीलाई संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय कोदो उत्पादक कृषकहरूलाई कोदो खेतीमा आकर्षण गर्ने उद्देश्यका साथ कोदोको बिस्कुट, नमकिन, केक र डुनोट निर्माण सम्बन्धी सीपमूलक तालिम प्रदान गरिने छ । जैविक विविधताको संरक्षणको लागि विभिन्न

किसिमका रैथाने वालीहरूको संरक्षण गर्दै रैथाने बालीको पहिचान प्याकेजिड र आवश्यक सामग्रीसहित सामुदायिक विउ बैंक स्थापना गर्ने र ब्राण्डिड कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरी यसै आर्थिक वर्षबाट सञ्चालन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४८. **स्थानीयस्तरमा उत्पादित सामग्रीको उपयोगमा जोड** : यस गाउँपालिका मातहतका कार्यालय, विद्यालय, सार्वजनिक स्थलहरूमा प्लास्टिकको डस्टविनहरूको प्रयोगलाई पूर्ण रूपमा प्रतिस्थापन गरी स्थानीय सीपहरूको प्रवर्द्धन तथा स्थानीयस्तरमै बाँस तथा निगालोबाट उत्पादित डस्टविन लगायतका सामग्रीहरूको अनिवार्य उपयोग गर्ने कार्यलाई विशेष जोड दिइने छ । साथै यसका लागि आवश्यक तालिम तथा बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
४९. **अर्गानिक उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम**: खाद्यान्न तथा तरकारी बालीमा प्राङ्गारिक मल (गडौली मल, वनस्पतिक विषादी, घरयासी विषादी, जैविक विषादी) प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्दै हेलम्बु गाउँपालिकामा उत्पादन हुने खाद्यान्न, तरकारी तथा नगदेवाली जस्ता कृषि उत्पादनहरूमा रासायनिक मल र विषादीको प्रयोगमा निरुत्साहित गर्दै अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिई गाउँपालिका भित्र स्थानीय कृषकहरूले अर्गानिक विधिद्वारा उत्पादन गरेका खाद्यान्न, तरकारी, फलफुल, लगायतका अन्य उत्पादनहरू विक्री वितरण गर्न उपयुक्त स्थानमा ब्राण्डिड कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
५०. **हेलम्बुका एकल पुरुषलाई मासिक एक हजार भत्ता** : संघीय सरकारमार्फत् एकल महिलाहरूलाई मात्र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्दै आइरहेको सन्दर्भमा हेलम्बु गाउँपालिकाले लैङ्गिक समानता र समता कायम गरी सामाजिक न्याय कायम गर्ने उद्देश्यले विभेदरहित समाज निर्माण गर्ने र दैनिक जीविकोपार्जनमा सहजता ल्याउनका लागि यस गाउँपालिका भित्रका एकल पुरुषहरूलाई मासिक रु एक हजार रुपैयाँ दिदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ । यसका लागि रु ३० लाख बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
५१. **सु-शासन**: हेलम्बु गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालार्ई चुस्त, दुरुस्त, छिटो छरितो, प्रभावकारी, गुणस्तरीय, पारदर्शी, प्रविधिमैत्री तथा सेवा-ग्राहीमैत्री बनाउन गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको व्यवस्था गरी जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकारवालाहरूलाई समय अनुकूल तालिम प्रदान गरी डिजिटल प्रणालीलाई जोड दिइने छ ।
५२. **अर्गानिक चिया**: हेलम्बु गाउँपालिकाका ग्रामीण सडकहरूको दाँया-वाँया तथा सरकारी भवन र सामुदायिक विद्यालयहरूमा रहेका खाली जग्गाहरूमा संघ-संस्थाहरूसँग साझेदारीमा चिया रोपण गरी ग्रामीण सडकहरूलाई हरित सडक (Green Road) को रूपमा विकास गर्ने र उक्त चिया रोपणबाट ग्रामीण सडक एवम् सरकारी तथा सार्वजनिक विद्यालयको सुन्दरता बढ्नुको साथै भू-क्षय समेत न्यूनीकरण हुने भएकोले ह्योल्मो फुड्बुच्चे आमा कृषक समूहले नर्सरीमा उत्पादन गरेको चियाको बेर्ना रोपण कार्यक्रम आगामी आर्थिक वर्षबाट थालनी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै चियाको प्रशोधन तथा प्याकेजिड समेत भैइकेकाले आगामी आर्थिक वर्ष देखि बजारीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
५३. **जलवायु सिँचाई** : खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाईको अभावले गर्दा बेमौसमी तरकारीका उत्पादन गर्न नसकिरहेको वर्तमान अवस्थामा यस गाउँपालिका भित्र जीर्ण अवस्थामा रहेका सिँचाई कुलाहरू मर्मत गर्ने, साना तथा मझौला कुलो निर्माण, थोपा सिँचाई, सिँचाई प्लास्टिक पोखरी संरचना निर्माण गरी सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराई बाह्र महिना मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन र उपभोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५४. **डडेलो रोकथाम तथा वृक्षारोपण कार्यक्रम** : हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका डडेलो लागेका विभिन्न स्थानहरूमा वृहत रूपमा वृक्षारोपण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै डडेलो लगाउने व्यक्तिलाई कानुनी दायरामा ल्याइने छ र कानुनी दायरामा ल्याउन सहयोग गर्ने व्यक्तिलाई निजको पहिचान गोप्य राखी रु एक लाख पुरस्कार दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५५. **एसिया वनस्पति तथा बन्यजन्तु अध्ययन केन्द्र:** हेलम्बु गाउँपालिका जैविक विविधताको हिसाबले अत्याधिक धनी गाउँपालिका हो र यहाँ जैविक विविधताको क्षेत्रमा अनेकन सम्भावनाहरु रहेको छ । यहाँको जैविक विविधताको अध्ययन, संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि एसिया वनस्पति तथा बन्यजन्तु अध्ययन केन्द्रको स्थापनाको अध्ययन तथा स्थान छनौट लगायतका कार्यको सुरुवात गरिनेछ । देश विदेशबाट यहाँको वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, खोला र हिमालको अध्ययन गर्नको लागि आउने शोधकर्ता तथा विद्यार्थीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यहाँ अध्ययन भएका खोज तथा अनुसन्धानहरुलाई गाउँपालिकाले सम्पत्तिको रूपमा हिफाजत गरी त्यसको विश्वबजारमा प्रवर्द्धन गरिनेछ । यसबाट हेलम्बुको पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने र आर्थिक स्थितिमा समेत सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छ । गत आर्थिक वर्षमा विशेष कारणबस कार्यन्वयन हुन नसकेकोले आगामी आर्थिक वर्षबाट नै संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न संघ-संस्थाहरुको समन्वयमा एसिया वनस्पति तथा वन्यजन्तु अध्ययन केन्द्र स्थापना गर्न विशेष पहल गरिनेछ । साथै हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका विभिन्न स्थानहरुमा भएका जडिबुटिहरुको पहिचान गरी डिजिटल प्रोफाइल तयार गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
५६. **गाउँपालिका केन्द्रदेखि प्रत्येक वडासम्म जोड्ने सडकहरु कालोपत्रे बनाउने अभियान :** हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सडकहरु संघीय र प्रदेश सरकारको समन्वयमा गाउँपालिकाको केन्द्रबाट प्रत्येक वडा कार्यालयसम्म पुग्ने सडक र प्रत्येक वडाको मुख्य सडकहरु क्रमशः कालोपत्रे गर्ने तर्फ विशेष पहल गरिने छ ।
५७. **आधारभूत प्रयोगशाला व्यवस्थापन कार्यक्रम :** कृषि तथा भेटेरिनरी क्षेत्रको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउदै पशुपन्छीमा देखा पर्ने रोगहरुको परीक्षण, उपचार तथा रोगथामको लागि गाउँपालिका स्तरीय आधारभूत प्रयोगशालाको स्थापना गरी एकीकृत सेवा केन्द्रको व्यवस्था मिलाइने छ । साथै मानिसबाट पशुमा र पशुबाट मानिसमा सर्ने विभिन्न किसिमका जुनोतिक रोगसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न स्कुल शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
५८. **आध्यात्मिक आनन्दको लागि आध्यात्मिक चिन्तन केन्द्र/ध्यान केन्द्र:** यस हेलम्बु गाउँपालिका बौद्ध धर्माबलम्बीहरुको लागि निकै महत्वपूर्ण मानिन्छ । हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न स्थान पर्यटनको हिसाबले पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा चिनिने भएको हुँदा सार्वजनिक प्रशासन, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, सामाजिक विकासको क्षेत्रमा योग, ध्यान र स्वजागरणका मौलिक र वैज्ञानिक पद्धतिलाई मूलप्रवाहीकरण गरी स्वस्थ र नैतिकवान समाज निर्माण गर्न गाउँपालिकास्तरमा योग र ध्यानको स्वजागरण अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै योग, ध्यान र पर्यटन प्रवर्द्धनलाई पहल गरिनेछ ।
५९. **दलित छोरी बुहारीले रु एक लाख पाउने:** हेलम्बु गाउँपालिका भित्र स्थायी बसोबास गर्ने दलित छोरी बुहारीले गाउँपालिका भित्रको सामुदायिक शैक्षिक संस्थाबाट माध्यमिक तह उत्तीर्ण गरी कुनै पनि विषयमा आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा स्नातक तह पूरा गरेमा कार्यविधि बनाएर जनही रु. एक लाख प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६०. **हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, युवा उद्यमी तथा दक्ष जनशक्ति निर्माण:** हेलम्बु गाउँपालिकामा आफ्नो क्षेत्रभित्रको नागरिकहरुको जीवनस्तर माथि उकासी स्थानीयस्तरमा नै रोजगारी सिर्जना गर्न आगामी आर्थिक वर्षबाट गाउँपालिका भित्रको विभिन्न स्थानहरुमा सामूहिक वा व्यक्तिगत रूपमा युवाहरुले गर्ने व्यवसाय जस्तै: बाख्रापालन, कृषि फर्म, माछापालन, दुग्धजन्य वस्तुको उत्पादन जस्ता विभिन्न व्यवसाय गर्ने युवाहरुलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि गाउँपालिकाले व्यवसायिहरुलाई व्यवसायको प्रकृति हेरी सीपमूलक तालिम तथा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ । हेलम्बु गाउँपालिका मत्स्यपालनमा प्रसिद्ध रहेको विषयलाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिका भित्र रहेका ट्राउट फर्महरुबाट माछाको भूरा उत्पादन गर्नका लागि गाउँपालिकाले अनुदानको

- व्यवस्था गरिने छ । अनुदान प्राप्त गरेको फर्मले गाउँपालिका भित्र रहेका फर्महरूलाई सहूलियत दरमा माछाको भूरा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
६१. **बालबालिका तथा अभिभावकसँग जनप्रतिनिधी कार्यक्रम:** यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेको सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा अध्ययनरत रहेका विद्यार्थीहरूसँग उनीहरूको समस्याहरूको बारेमा बुझ्ने, छलफल गर्ने र शैक्षिक सुधार गरी सबैका लागि अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चितता गर्न प्रत्येक वडामा बालबालिका तथा अभिभावकसँग जनप्रतिनिधी कार्यक्रम बृहत रूपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६२. **न्यायिक समिति विशेष कार्यक्रम :** यस गाउँपालिकामा न्यायिक समितिबाट सम्पादन गरिने कार्यलाई छरितो, प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउनका लागि कानुनी साक्षरता, परामर्श लगायतका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
६३. **“बालमैत्री सोचाई, हेलम्बुको रोजाई” :** बालश्रम, बालशोषण, बालविवाह र बाल हिंसा न्यूनीकरण गर्न कानूनहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिकालाई बालमैत्री पालिका घोषणा गर्नको लागि कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई सुनिश्चित गर्न स्थानीय बाल अधिकार समितिलाई अझै सक्रिय बनाइनेछ र बालबालिका माथि हुने हिंसा न्यूनीकरण गर्न तत्काल उद्धारको लागि बाल कोष एवम् बाल मनोविज्ञ र समाजसेवीको व्यवस्था पनि मिलाइनेछ ।
६४. **दलित, महिला, आदिवासी, जनजाति, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत, अपाङ्गता सशक्तीकरण :** एकल महिला तथा पुरुष, दलित, आदिवासी जनजाति, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत, अपाङ्गता आदिका लक्षित वर्गको मागलाई सम्बोधन गर्नको लागि विविध किसिमका सीपमूलक तथा आयमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी सशक्तीकरण गरिने छ ।
६५. **सांकेतिक भाषा विद्यालय :** फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई मध्यनजर गर्दै हेलम्बु गाउँपालिकामा नेपालकै उत्कृष्ट, सुविधा सम्पन्न सांकेतिक भाषा विद्यालय स्थापना गरी देशभरिकै फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको लागि उच्च शिक्षा सम्म निःशुल्क अध्ययन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै उनीहरूका परिवारहरूलाई आय आर्जनमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि विभिन्न दातृ निकाय, संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय गरिनेछ । साथै फरक क्षमता भएका बालबालिकाहरूलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
६६. **हेलम्बु गाउँपालिकाको बाढी पीडितहरूको व्यवस्थापन :** यस गाउँपालिका भित्र रहेका बाढी पीडितहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि विभिन्न बस्तीहरूको संरक्षण लगायतका आवश्यक विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेकोमा आगामी आर्थिक वर्षमा समेत त्यसलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

अन्त्यमा,

हेलम्बु गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा अन्तर्गतका कार्यालयबाट हुने सम्पूर्ण सेवा तथा सुविधालाई छिटो-छरितो रूपमा सम्पन्न गर्नका लागि हामी सदैव तत्पर रहेको प्रतिबद्धताका साथ माथि उल्लेखित केही ठूला विकासको योजनाहरू तथा उल्लेख गर्न छुटेका विकासको शीर्षकहरूलाई सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरूमा समावेश गरी हेलम्बु गाउँपालिकालाई मुलुककै नमुना गाउँपालिका विकास गर्ने लक्ष्य अनुरूप हालसम्म प्राप्त भएका उपलब्धीहरूको संरक्षण, विकास र निरन्तरता दिँदै प्रस्तावित नयाँ आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई कार्यान्वयन गरी सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न सम्बन्धित सबैलाई सहयोगका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

धन्यवाद/थुजिछे

मिति : २०८३ असार १० गते बुधबार